

Η Δ΄ Οικουμενική Σύνοδος - Η αξία των Αγίων Πατέρων

/ Γενικά / Θεολογία και Ζωή / Ορθόδοξη πίστη

Αρχιμανδρίτης Αρσένιος Κατερέλος

Με την ευχή και την ευλογία του σεπτού Ποιμενάρχου σας κ. κ. Ανδρέου, σεβαστοί πατέρες και αγαπητοί εν Χριστώ αδελφοί, ας πούμε σήμερα, λίγα λόγια για τους θεοφόρους Πατέρας, οι οποίοι συνεκρότησαν, το έτος 451, την Δ΄ Οικουμενική Σύνοδο, η οποία απερίφραστα κατεδίκασε την αίρεσι του Μονοφυσιτισμού, εφ' όσον σήμερα η Αγία μας Εκκλησία τους προβάλλει, τους γεραίρει και τους τιμά.

Οι Μονοφυσίτες υπεστήριζον, ότι στον Χριστό επεκράτησε τελικά μόνον η θεία φύσις, εφ' όσον η ανθρωπίνη Του φύσις δήθεν απερροφήθη από την Θείαν, όπως έλεγαν, κάποιες σταγόνες ξυδιού απορροφούνται από τον τεράστιο υδάτινο όγκο ενός ωκεανού, όταν πέσουν μέσα σε αυτόν.

Γενικό όμως και διαχρονικό πόρισμα της Συνόδου ήταν, ότι ο Χριστός είναι, και Θεός, και άνθρωπος με ένα όμως Πρόσωπο. Το Θείο.

Ποιό, όμως, ακριβώς, αγαπητοί μου αδελφοί, Πρόσωπο είναι αυτό; Είναι το δεύτερο Πρόσωπο της Αγίας Τριάδος, και ως εκ τούτου, ως πρόσωπο, ως ύπαρξις, ο Χριστός υπάρχει, όπως λέμε, «αιδιως», δηλ. χωρίς χρονική αρχή και χωρίς χρονικό τέλος, η μάλλον υπάρχει αχρόνως, εκτός χρόνου. Υπήρχε δηλ. και πριν σαρκωθή. Ο ίδιος ο Κύριός μας λέγει, μεταξύ των άλλων, «πριν Αβραάμ γενέσθαι, Εγώ ειμι».

Τώρα, ο Ιησούς έχει δύο φύσεις, την Θεία και την ανθρωπίνη. Την Θεία φύσι ασφαλώς την είχε ανέκαθεν, εκτός χρόνου, διότι στο κάθε Πρόσωπο της Αγίας Τριάδος υπάρχει όλο το πλήρωμα της Θεότητας, όλη δηλ. η Θεία ουσία. Και επί πλέον τώρα, φιλανθρωπίας Του ένεκεν, προσέλαβε πλήρη ανθρωπίνη φύσι, και σώμα και λογική ψυχή που δανείσθηκε εν χρόνω από την Υπεραγία Θεοτόκο, και έκτοτε δεν την αποβάλλει ποτέ. Ακόμη και τώρα, και εις τους αιώνας των αιώνων ο Χριστός θα είναι και με σάρκα. Ήτο λοιπόν, κατά πάντα όμοιος με εμάς, πλην φυσικά, αμαρτίας, και τα πήρε όλα τα του ανθρώπου, τα ανθρώπινα, για να τα θεραπεύση όλα.

Πως, όμως, αγαπητοί μου αδελφοί, αυτές οι φύσεις στον Χριστό είναι ενωμένες, μεταξύ τους; Σύμφωνα με την Δ΄ Οικουμενική Σύνοδο, είναι ενωμένες ασυγχύτως, ατρέπτως, αδιαιρέτως και αχωρίστως. Όταν λέμε «ασυγχυτως» – με απλά λόγια, όσο γίνεται – εννοούμε, ότι οι δύο φύσεις του Χριστού δεν συγχέονται μεταξύ τους, δεν αναμιγνύονται δηλαδή. Έχει επομένως, η κάθε φύσις, τα δικά της εντελώς αποκλειστικά χαρακτηριστικά και μετά την ένωσί τους.

Για παράδειγμα, ο Χριστός, και πονούσε, και αγωνιούσε, και εκουράζετο, και ελυπείτο, ως άνθρωπος. Είχε τα λεγόμενα «αδιαβλητα πάθη». Αλλά και ως Θεός που ταυτόχρονα ήτο, ανέσταινε νεκρούς, εγνώριζε το μέλλον, γιατί, για τον Θεό, αγαπητοί μου, στην ουσία δεν υπάρχει μέλλον, επειδή ο Θεός είναι εκτός χρόνου. Όλα για τον Θεό είναι σαν ένα διαρκές παρόν.

Τώρα, όταν λέμε ότι οι δύο φύσεις είναι ατρέπτως ενωμένες, εννοούμε ότι δεν παθαίνει τροπή η μία φύσις εις την άλλη, δεν γίνεται αλλαγή, μετατροπή, της μίας φύσεως εις την άλλη. Επομένως, το Θείο παραμένει Θείο στον Χριστό, και το ανθρώπινο παραμένει ανθρώπινο, μετά την ένωσί τους.

Τέλος, το «αχωριστως» και «αδιαιρετως» σημαίνουν, ότι οι δύο φύσεις δεν χωρίζονται μεταξύ τους, δεν διαιρούνται, τουτέστιν είναι εντελώς, μα εντελώς, αδιάσπαστες. Δεν μπορούμε δηλ. να τις απομονώσωμε, να τις ξεχωρίσωμε, να τις διασπάσωμε και να πούμε: Από εδώ είναι η Θεότητα και από εκεί είναι η ανθρωπότητα. Από εδώ είναι ο Θεός μόνο ο Θεός και από εκεί είναι μόνο ο άνθρωπος. Αυτό δεν γίνεται πλέον, εις τους αιώνας των αιώνων.

Αυτά είναι, εν ολίγοις πάντα, τα βασικά χαρακτηριστικά των δύο φύσεων του

Χριστού στην υπόστασι του Λόγου. Και, τελικά αυτή η ένωση - των δύο φύσεων του Χριστού στην υπόστασι του Λόγου - λέγεται »καθ' υπόστασιν ένωσις» και είναι πραγματική ένωση.

Όμως, το ξανατονίζουμε, το Πρόσωπο είναι ένα, όχι ανθρώπινο, αλλά μόνο το Θείο, διότι ο ίδιος ο ακατάληπτος Θεός δεν εισήλθε σε κάποιον, έστω τέλειο, άνθρωπο, αλλά ο ίδιος ο Θεός, όπως λέγει ο αββάς Ισαάκ, »εξεστη εαυτού» και έγινε, ο ίδιος ο Θεός, άνθρωπος. Αυτό το αναφέρει χαρακτηριστικά ο Μέγας Αθανάσιος.

Εκείνος, που ως προς την ουσία Του, είναι εντελώς, μα εντελώς, απρόσιτος και ακοινωνήτος, πήρε, κατ' εξαίρεσιν, εφ' άπαξ, και ανθρωπίνη φύσι. Διότι, όπως ξέρομε, ο Θεός επικοινωνεί βέβαια με την κτίσι μόνο με την άκτιστη θεϊκή Του ενέργεια, και μάλιστα, είναι ο μόνος που επικοινωνεί με την ουσία της ψυχής μας και όχι απλώς με τις ενέργειες της ψυχής μας, όπως κάνει ο διάβολος.

Αυτά αγαπητοί μου αδελφοί, και πολλά άλλα, ήσαν τα πορίσματα της Δ' Οικουμενικής Συνόδου. Αλλά όλα αυτά, και πολλά άλλα πορίσματα και συμπεράσματα γενικώτερα, - να το γενικεύσωμε -, όλων των Συνόδων, όλα αυτά αγαπητοί μου λέγονται στην εκκλησιαστική γλώσσα δόγματα.

Και στο σημείο αυτό, θα πρέπει να κάνωμε μία απαραίτητη περιληπτική διασάφηση γύρω από την λέξι δόγμα, διότι αυτή η λέξις, ως μη ώφειλε βέβαια, τόσο μα τόσο τρομάζει τον σύγχρονο, ταλαίπωρο, ζαλισμένο άνθρωπο, ο οποίος, αδίκως θεωρεί, ότι αυτή η λέξις δεσμεύει δήθεν, την ανθρωπίνη ελευθερία και διάνοια να δεχθή ο,τι εκείνη θα ήθελε.

Άλλο θέμα είναι τώρα ότι σήμερα, περισσότερο ασυγκρίτως από κάθε άλλη εποχή, οι άνθρωποι τρέχουν να ενταχθούν στους ποικίλλους σατανοκανοναρχούμενους »δογματισμούς» της λεγόμενης Νέας Εποχής. «Δογματισμούς», με την εξωεκκλησιαστική βέβαια έννοια του όρου, που είναι όντως καταπίεσις και απαξίωσις του ανθρωπίνου προσώπου, και όχι μόνο.

Ενώ, στην εκκλησιαστική γλώσσα, δόγμα τι είναι; Είναι η περιφρούρησις, η περιχαράκωσις, η ανάλυσις της άπαξ παραδοθείσης Θεϊκής αληθείας και αποκαλύψεως. Αυτό είναι δόγμα.

Ο Χριστός, »ο ων εν τοις κόλποις του Πατρός», ο άσαρκος Λόγος, το δεύτερο Πρόσωπο της Αγίας Τριάδος, »ο εκ του ουρανού καταβάς και σαρκωθείς», Εκείνος, όσα ήθελε και όσα έπρεπε, »εξηγήσατο ημίν». Και τώρα, ο,τι ο Χριστός μας απεκάλυψε, ο,τι ο Χριστός μας εφανέρωσε - δεν τα επινοήσαμε εμείς -, αυτό, και μόνον αυτό, οι άγιοι Πατέρες καθηκόντως, εν Αγίω Πνεύματι, ερμήνευσαν. Και αυτό βέβαια κατωχυρώθηκε γραπτώς, από τις Οικουμενικές Συνόδους. Σημειωτέον δε, ότι όλαι αι Σύνοδοι αποφαινόνται, όπως λέμε, »ερμηνευτικώς», και ουχί »εισηγητικώς». Πιο απλά, αι Σύνοδοι δεν ανεκάλυψαν κάτι καινούργιο και διαφορετικό. Σε αυτές τις Συνόδους, μετείχε ολόκληρος η Εκκλησία, εφ' όσον το Άγιον Πνεύμα, κατά την ιστορική ημέρα της Πεντηκοστής, εδόθη συνηγμένων

όλων των Αγίων Αποστόλων, και εννοείται, ότι, στις Οικουμενικές Συνόδους, μετείχαν αναμφισβήτητα θεοφόροι Πατέρες. Και επί πλέον, τα πορίσματά τους έγιναν αποδεκτά από όλο ανεξαιρέτως το Σώμα της Εκκλησίας και εκυκλοφόρησαν διαχρονικώς σε αυτό.

Όλα τα προαναφερθέντα, αγαπητοί μου, αποτελούν αναγκαιοτάτη συνθήκη για να καταστή μία απόφασισ μίας Οικουμενικής Συνόδου δόγμα της Εκκλησίας.

Και το έκαναν αυτό οι άγιοι Πατέρες, διότι όταν προσβάλλεται το δόγμα - το οποίο δεν είναι μία πολυτέλεια - προσβάλλεται όχι μόνον η αλήθεια περί Θεού, όταν προσβάλλεται το δόγμα, υβρίζομεν τον Θεόν, που άλλα μας απεκάλυψε στην ουσία, αλλά επί πλέον προσβάλλεται και η δική μας σωτηρία, η σωτηρία του ανθρώπου.

Και γενικώς, η Πατερική Παράδοσις είναι, αναμφισβήτητα, ισόκυρος και ισοστάσιος της Αποστολικής τοιαύτης και είναι η μόνη ορθή της ερμηνεία, με την έννοια ότι οι θεοφόροι Πατέρες ερμηνεύουν και αποσαφηνίζουν την άπαξ παραδοθείσαν εις την Εκκλησία εξ αποκαλύψεως πίστι. Γι' αυτό, πρέπει σε όλα τα θέματα αναμφισβήτητα να ακολουθούμε πιστά την διδασκαλία τους. Όπως οι άγιοι Πατέρες δηλ. ηγωνίσθησαν, μέχρις αίματος, για την σωστή πίστι και την σωστή Ορθόδοξη σώζουσα και θεώνουσα πνευματικότητα, έτσι και εμείς να μην επιτρέψωμε να περάση ο,τιδήποτε αντιστρατεύεται την Πατερική Παράδοσι.

Όπως, για παράδειγμα είναι η παναίρεσις του Οικουμενισμού, ο οποίος τελικά, τι είναι; Είναι άθεος μέσα στην πολυθεία του. Όπως, όταν προσβάλλεται η Ορθόδοξη ανθρωπολογία, επί παραδείγματι, σε κάποια θέματα Βιοηθικής. Επίσης, επ' ουδενί, να μην επιτρέψωμε καμμία αλλοίωσι στην Ορθόδοξη, εν γένει πνευματικότητα, όπως σε θέματα εκκοσμικεύσεως, κλπ. Άλλο είναι η κατα Θεόν ποιμαντική οικονομία, και άλλο, εντελώς άλλο, - το αντίθετο -, είναι η παρανομία και η αμνήστευσις της αμαρτίας.

Όπως και ο σήμερα εορταζόμενος άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης, ο οποίος, συν τοις άλλοις, με τα θεόπνευστα συγγράμματά του, επισφραγίζει τα προαναφερθέντα με το παραπάνω. Αλλά, και ο άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός, εις τον φερώνυμό του ναό, εις τον οποίον ευρισκόμεθα σήμερα, διακηρύσσει, επί παραδείγματι, μεταξύ των άλλων βέβαια, τι; το απαράβατο της αργίας της Κυριακής, όταν ο ίδιος διατρανώνη και διαλαλή, ότι το κέρδος της Κυριακής είναι, πέρα για πέρα καταραμένο. Αλήθεια, τι θα έλεγε σήμερα, ο άγιος Κοσμάς, σε όσους θέλουν να καταργήσουν την αργία της Κυριακής και γενικώτερα βέβαια, τις χριστιανικές εορτές;

Η ευθύνη όλων μας για όλα αυτά είναι μεγάλη και θα είμαστε όλοι αναπολόγητοι σε περίπτωση που δεν αντιδράσωμε, εν Κυρίω, δεόντως.

Τέλος, ως γνωστόν, τότε, τον Τόμο των Ορθοδόξων τον επεκύρωσε, αγαπητοί μου αδελφοί, η Αγία Ευφημία, η οποία, όλοι ξέρομε, πόσο συνδέεται με τον μακαριστό

άγιο Γέροντα Παΐσιο, του οποίου σήμερα τελούμε εδώ το μνημόσυνο.

Ευχηθήτε, Σεβασμιώτατοι αρχιερείς, άγιε Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανής και Κονίτσης κ. κ. Ανδρέα και άγιε Αιτωλίας και Ακαρνανίας κ. κ. Κοσμά, όπως, αναδεικνυόμενοι γνήσιοι μαθηταί των Αγίων Πατέρων, να μεγιστοποιήσωμε την προσωπική μας πρόοδο, γιατί αυτό και μόνον αυτό θα είναι, τελικά, το καλύτερο μνημόσυνο με το οποίο θα αναπαυθή και θα ευφρανθή περισσότερο η ψυχή του όντως μακαριστού αγίου Γέροντος Παΐσιου.

Αμήν.

Γένοιτο. Δι' ευχών σας.

Αρχιμανδρίτης Αρσένιος Κατερέλος

Ηγούμενος Ι. Μονής Αγ. Νικολάου Δίβρης Φθιώτιδος

(Ομιλία κατά την Θ. Λειτουργία στον Ι. Ναό Αγ. Κοσμά Κονίτσης 14 - 07 - 2013)

Πηγή: impantokratoros.gr